Média a lidská práva v digitální době

24. 10. 2022

ddlt.iure.org

Novináři a moderní technologie

prezentace výzkumu představená na kolokviu
Média a lidská práva v digitální době
v rámci projektu *Digitální doba s lidskou tváří*

sběr dat: 21. 6. – 22. 8. 2022

iure
Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Fakulta sociálních věd, Univerzita Karlova
prague skills center for media
Ústav státu a práva
Elektronisk Forpost Norge

Projekt LP-HRMGSA-017 - ***Podpora lidských práv v digitální době*** byl podpořen v rámci Programu Lidská práva financovaného z Norských fondů 2014-2021.

Norway grants

Média a lidská práva v digitální době

Charakteristika vzorku

620 pracovníků českých redakcí (**novináři**, technologové, obchod, marketing, jiné)

- Zaměstnanci soukromých médií (78 %) i médií veřejné služby (22 %) všech mediatypů
- Pracovníci médií oslovujících celostátní a/nebo zahraniční publikum (82%) i cílících na regionální a lokální scénu (18%) na všech úrovních řízení
- Plný pracovní úvazek (76 % vzorku), na ŽL či jako tzv. „volný novinář“ (17 %), na autorskou smlouvu (7 %), DPP/DPČ (3 %) i částečný úvazek (2 %)
- Převaha mužů (60 %) nad ženami (40 %)
- Více než polovina respondentů je vysokoškolsky vzdělaná (62 %), dalších 36 % pak absolvovala SŠ s maturitou nebo VOŠ

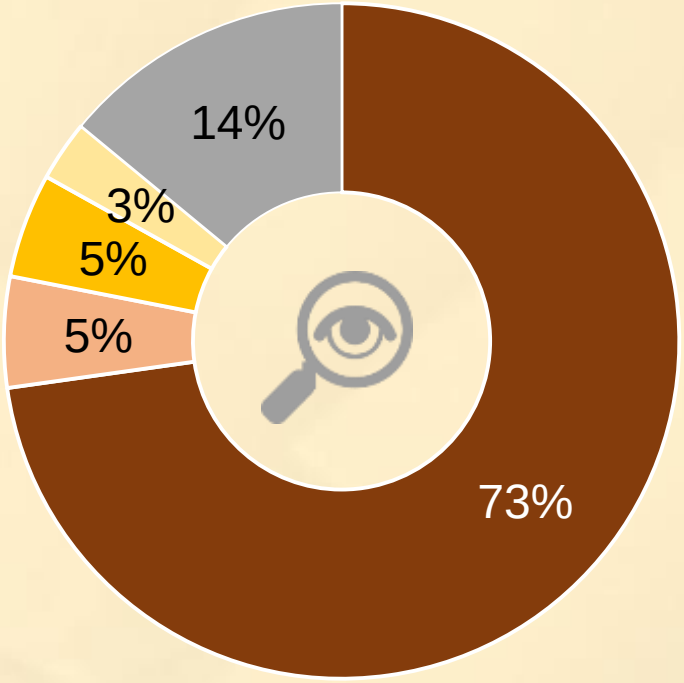

Média a lidská práva v digitální době

Kdo pracuje v českých médiích?

Nejčastěji **bezdětní** (44 %), anebo **1 až 2 děti** (celkem 46%)

Rodinný stav

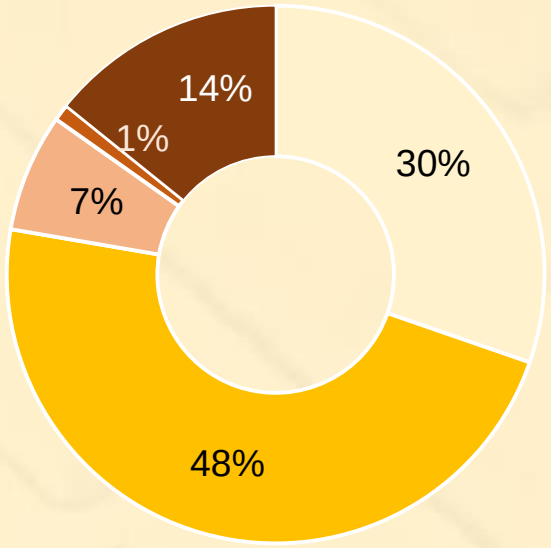

- Svobodný/ná
- Ženatý/vdaná / v registrovaném partnerství
- Rozvedený/á
- Vdova/vdovec

Velikost sídla, kde strávili větší část dětství

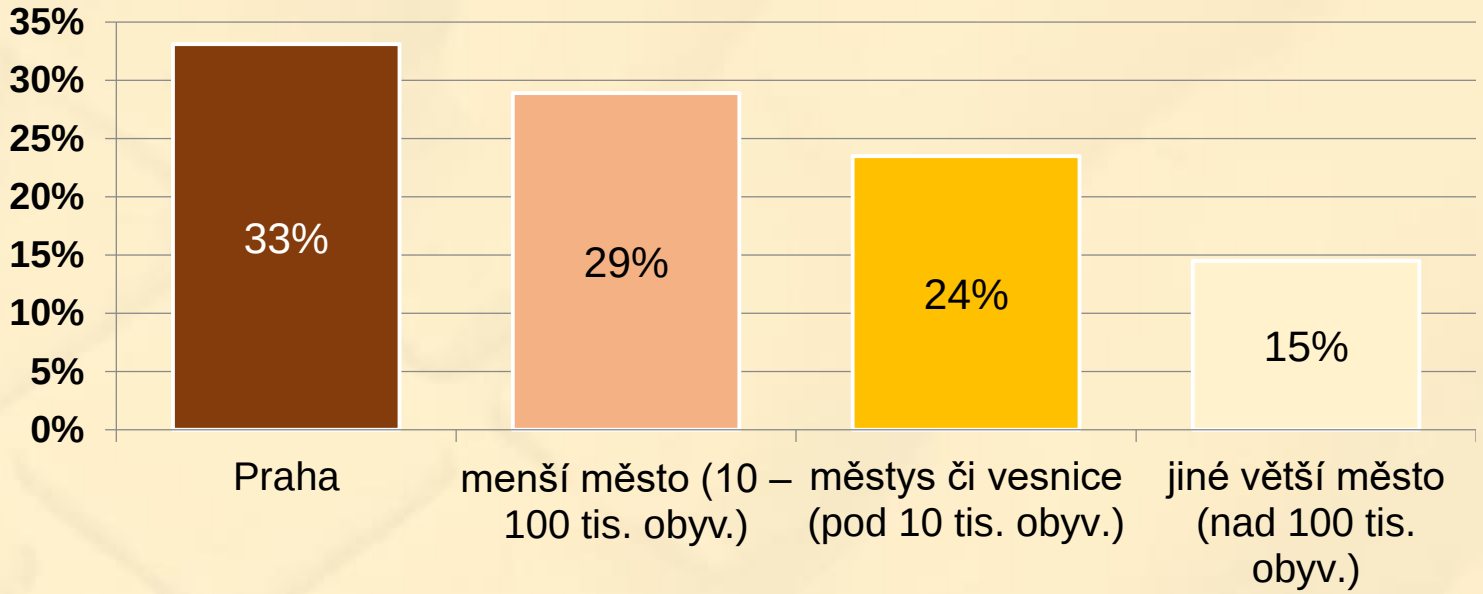

Aktivity podporované příbuznými dětství a dospívání

- Pravidelná četba beletrie **72 %**
- Budování vlastní knihovničky **59 %**
- Pravidelné sledování zpravodajství a publicistiky **58 %**

Média a lidská práva v digitální době

Vzdělání a zaměření pracovníků médií

55 % pracovníků médií se specializovalo na svůj obor již na VŠ

Je podle Vašeho názoru studium vašeho oboru nejlepší přípravou pro výkon vaší profese?

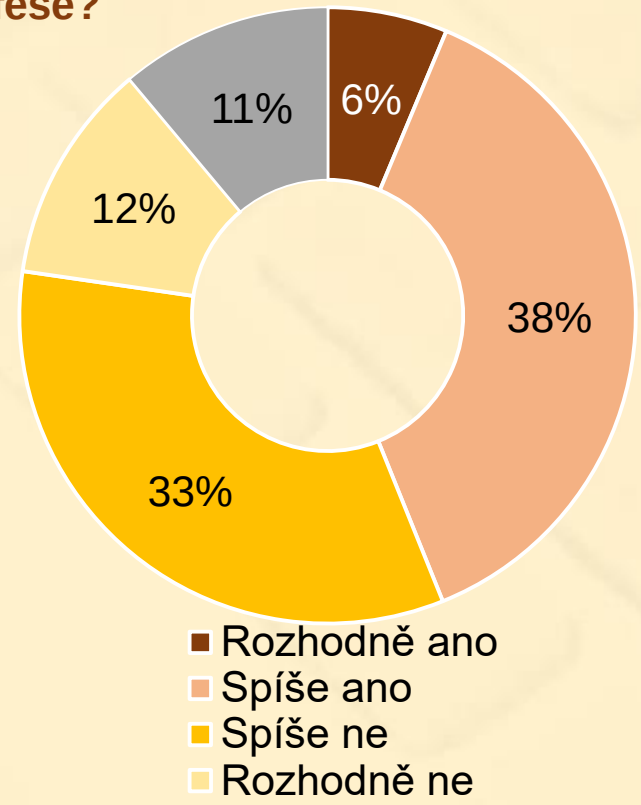

Tematické zaměření

NOVINÁŘI TOP5

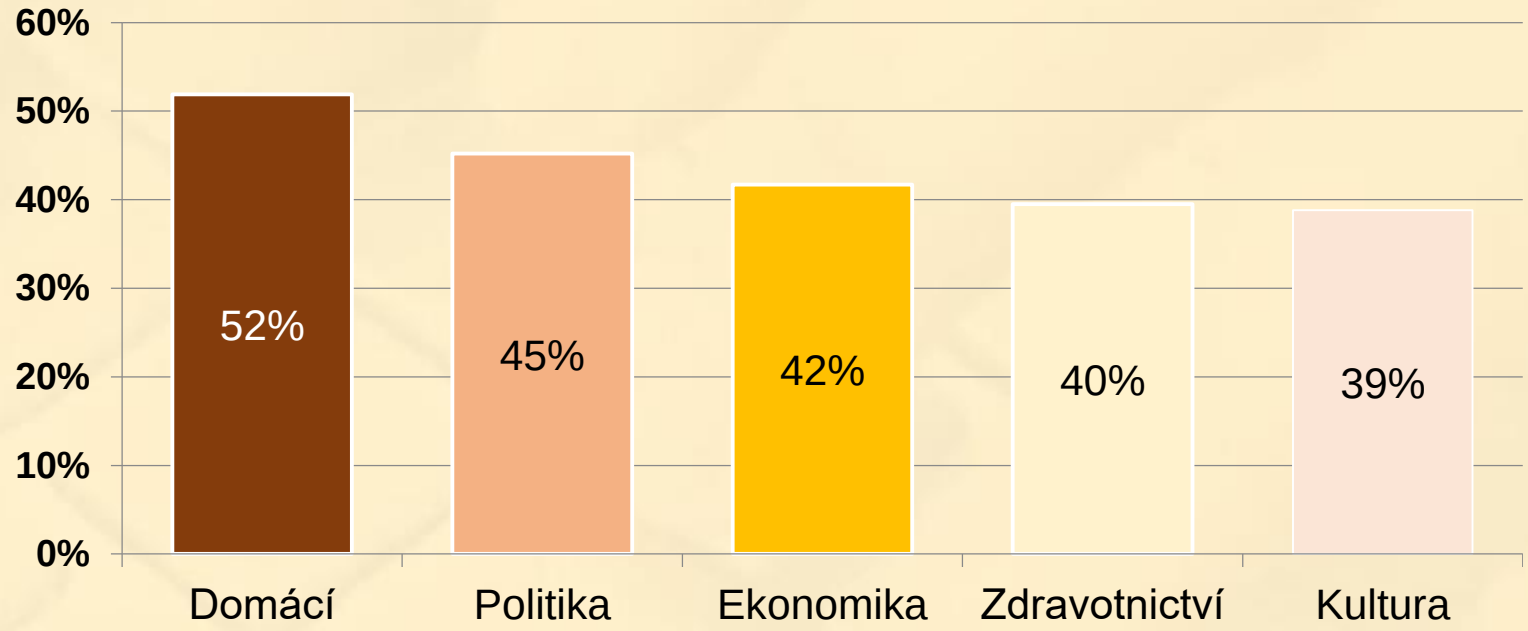

Výběr článků v médiu, ve kterém pracují, ovlivňuje:

- Statistika čtenosti na webu média **64 %**
- Datová analýza chování jednotlivců na webu média **42 %**
- Statistika reakcí na sociálních sítích média **40 %**

Média a lidská práva v digitální době

Hodnotová a politická orientace pracovníků médií

Do jaké míry odpovídají následující charakteristiky Vaší hodnotové a politické orientaci?

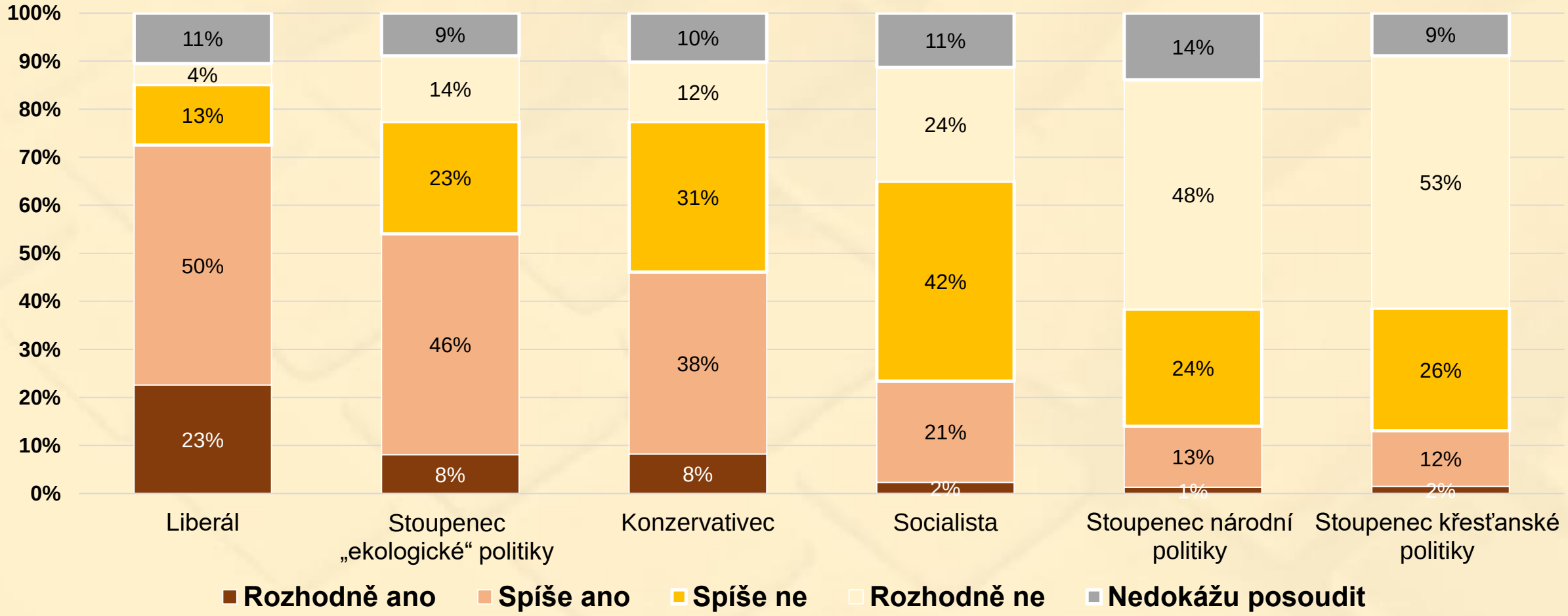

Média a lidská práva v digitální době

Působení interních vlivů

Pokuste se odhadnout, do jaké míry působí na vaši práci následující interní vlivy?

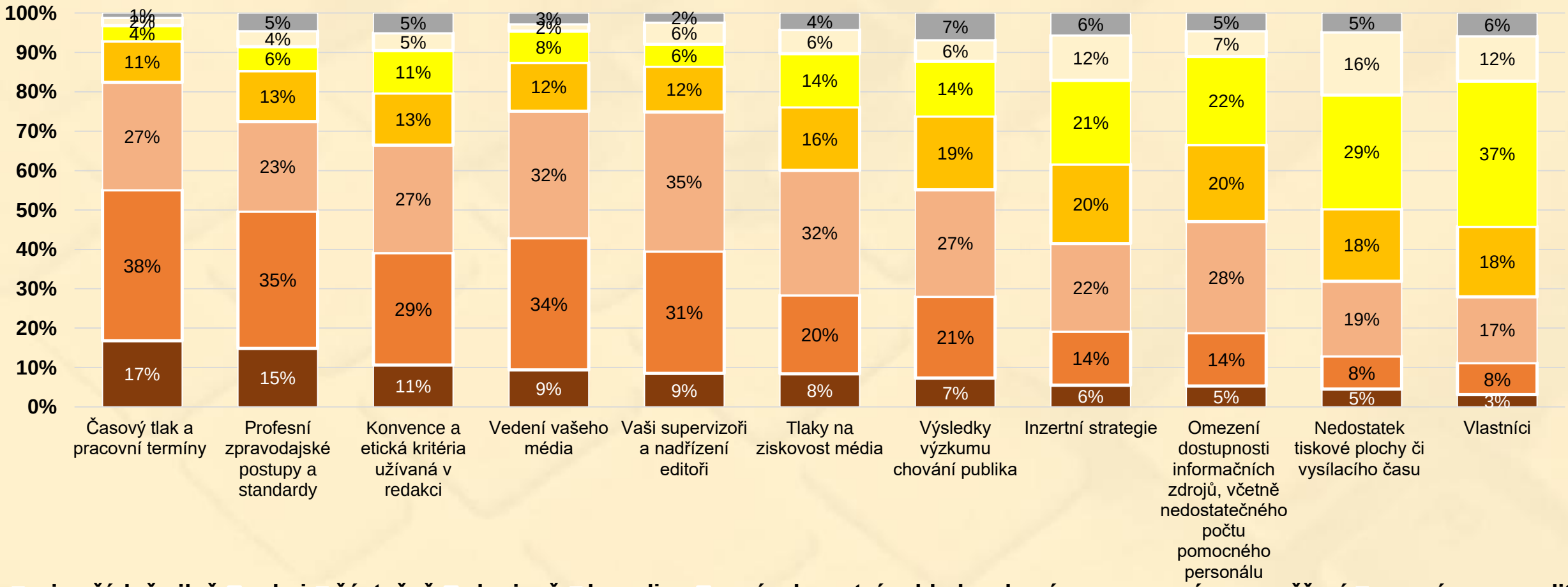

Média a lidská práva v digitální době

Působení externích vlivů

Pokuste se odhadnout, do jaké míry působí na vaši práci následující externí vlivy?

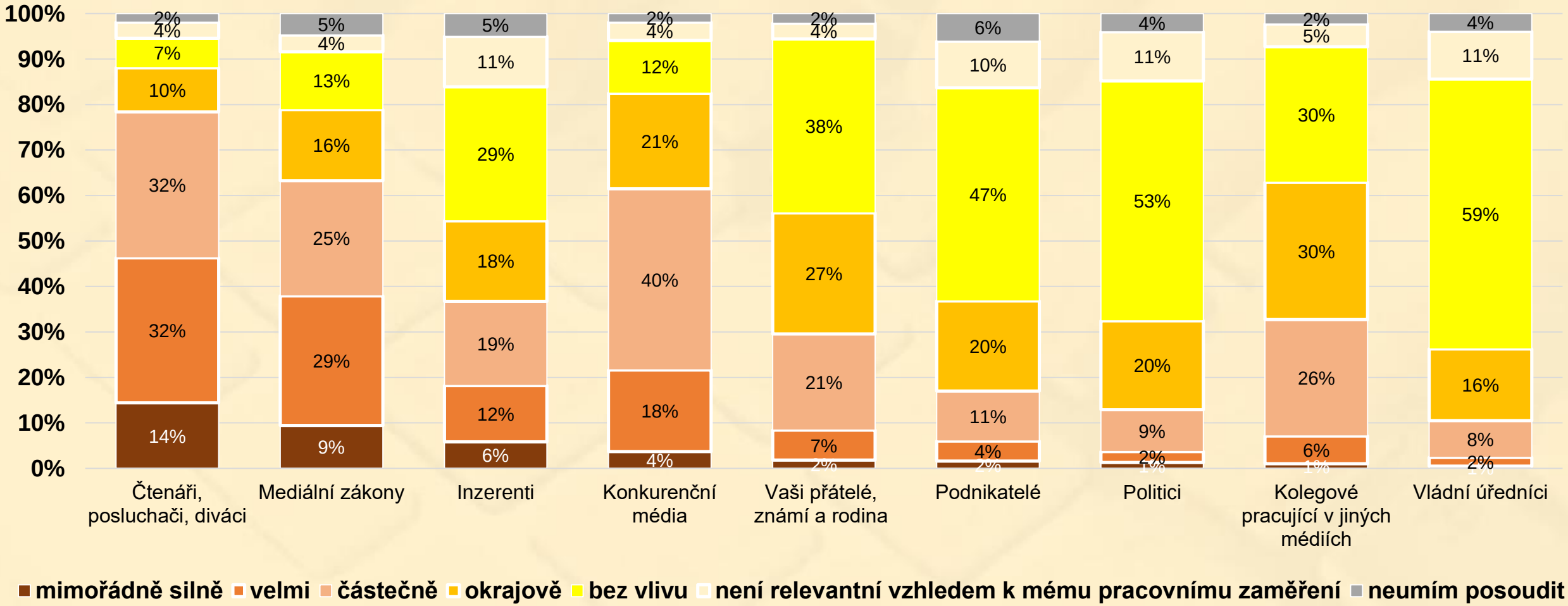

Média a lidská práva v digitální době

Běžní konzumenti médií

Do jaké míry odpovídají následující charakteristiky běžným konzumentům média, pro které pracujete?

Většina konzumentů našeho média:

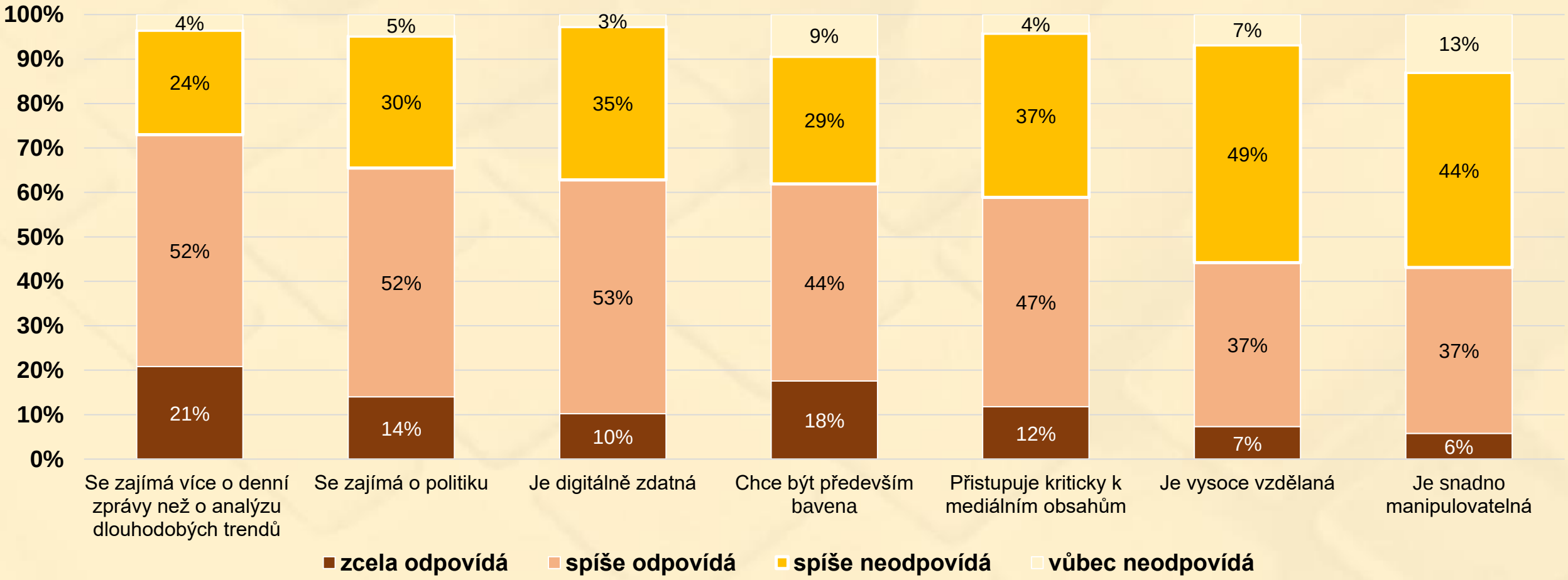

Média a lidská práva v digitální době

Reflexe profese

CELÝ VZOREK, N = 620

Když porovnáte současnou každodenní realitu své profese s ideály, které jste měl(a) na počátku své kariéry v médiích, přinesly Vám některé z následujících možných situací rozčarování?

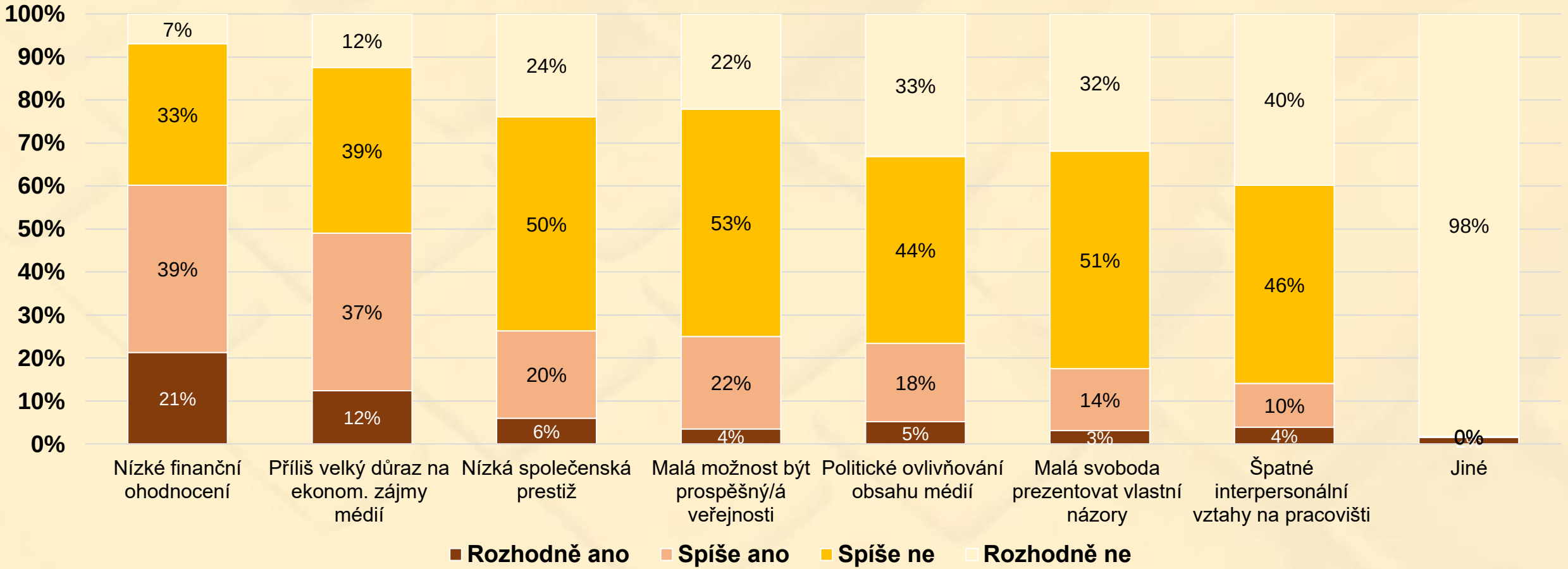

Média a lidská práva v digitální době

Reflexe profese

CELÝ VZOREK, N = 620

Do jaké míry je pro Vás při Vaší práci důležitá:

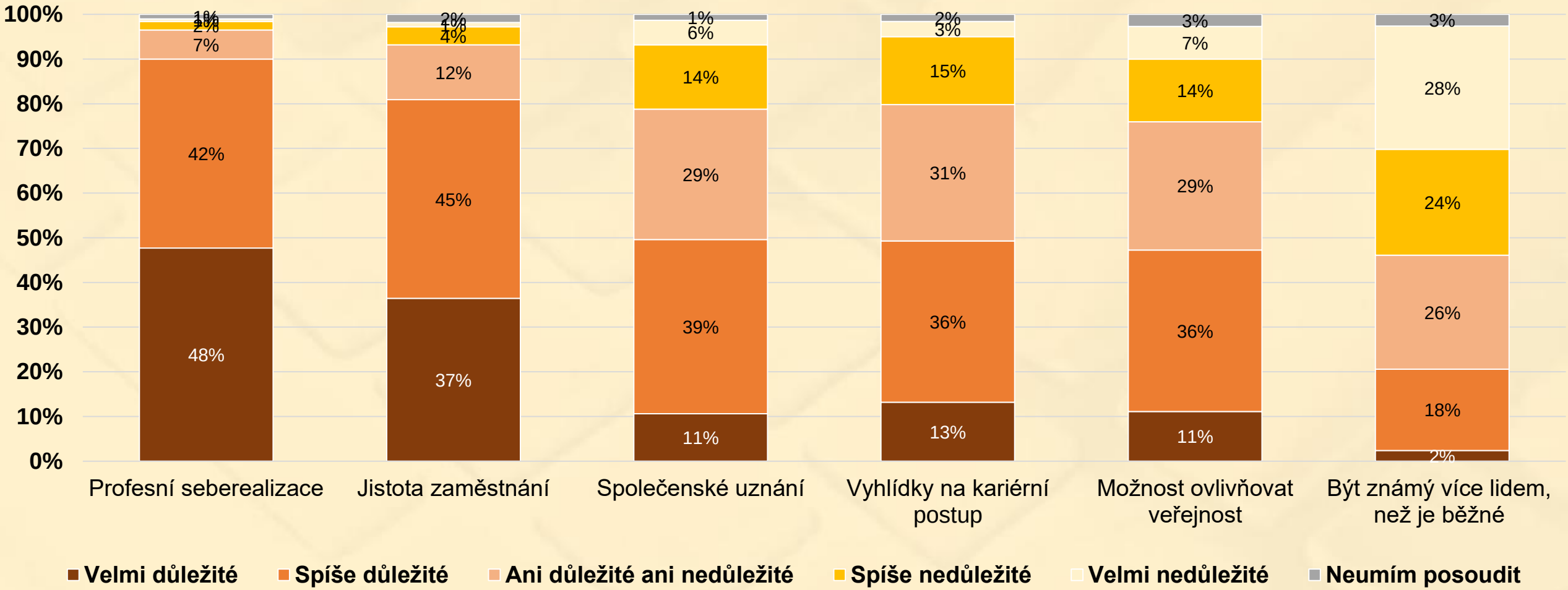

Média a lidská práva v digitální době

Reflexe profese

CELÝ VZOREK, N = 620

Jaké máte představy o své další profesní dráze?

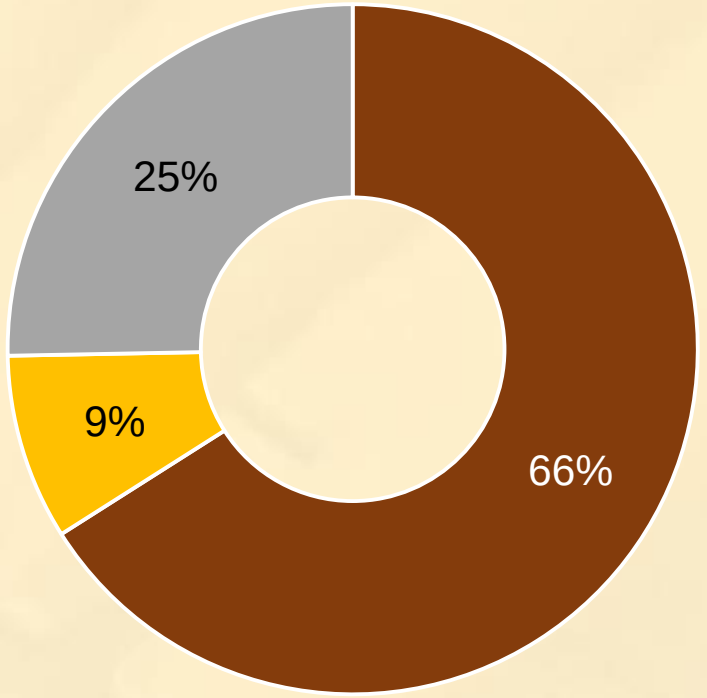

Média a lidská práva v digitální době

Média v digitální době

620 pracovníků českých redakcí (novináři, technologové, obchod, marketing, jiné)

Rozhodnutí pracovat na dané pozici v médiích

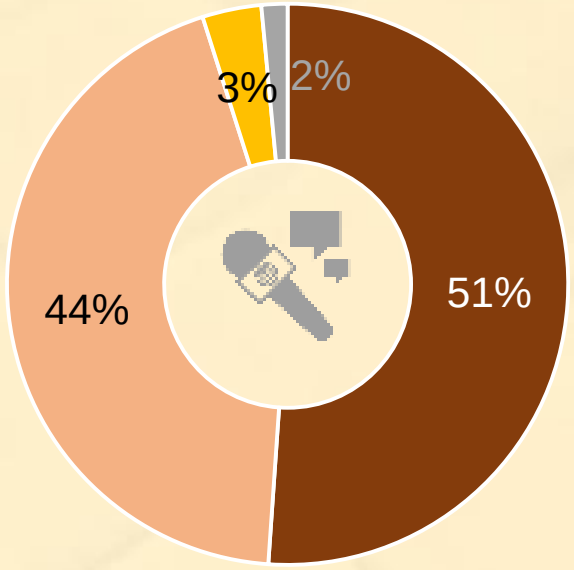

- Výsledek dlouhodobého zájmu o tuto profesi
- Výsledek souhry náhod, kterým se respondent nebránil/a
- Výsledek pragmatické volby řešící potřebu „něčím se uživit“
- Něčím jiným

Názor na budoucnost povolání v médiích v příštích deseti letech

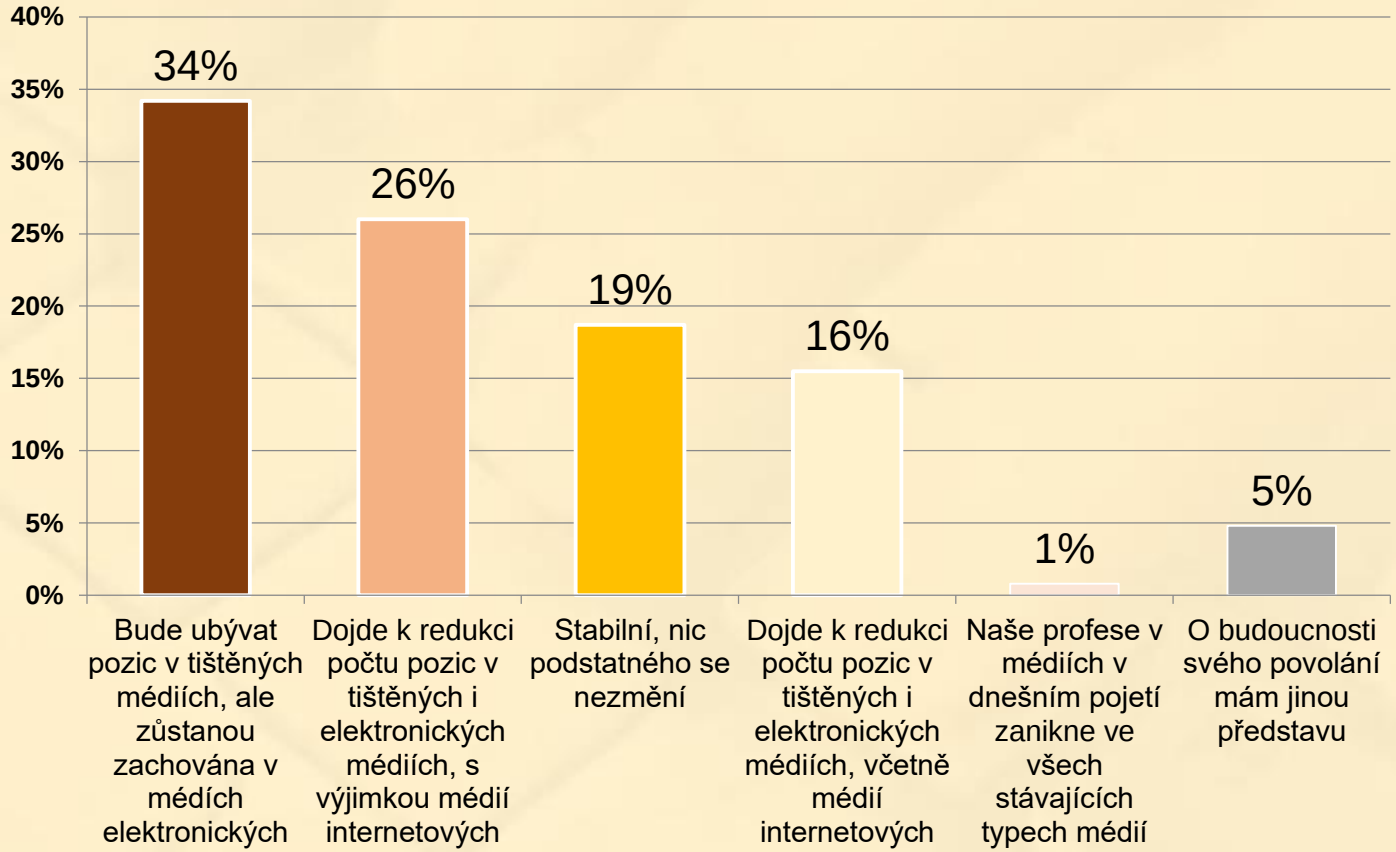

Média a lidská práva v digitální době

Média v digitální době

CELÝ VZOREK, N = 620

Pracoval/a jste někdy nebo pracujete (jako interní zaměstnanec nebo jen externě, za úplatu i zdarma) pro:

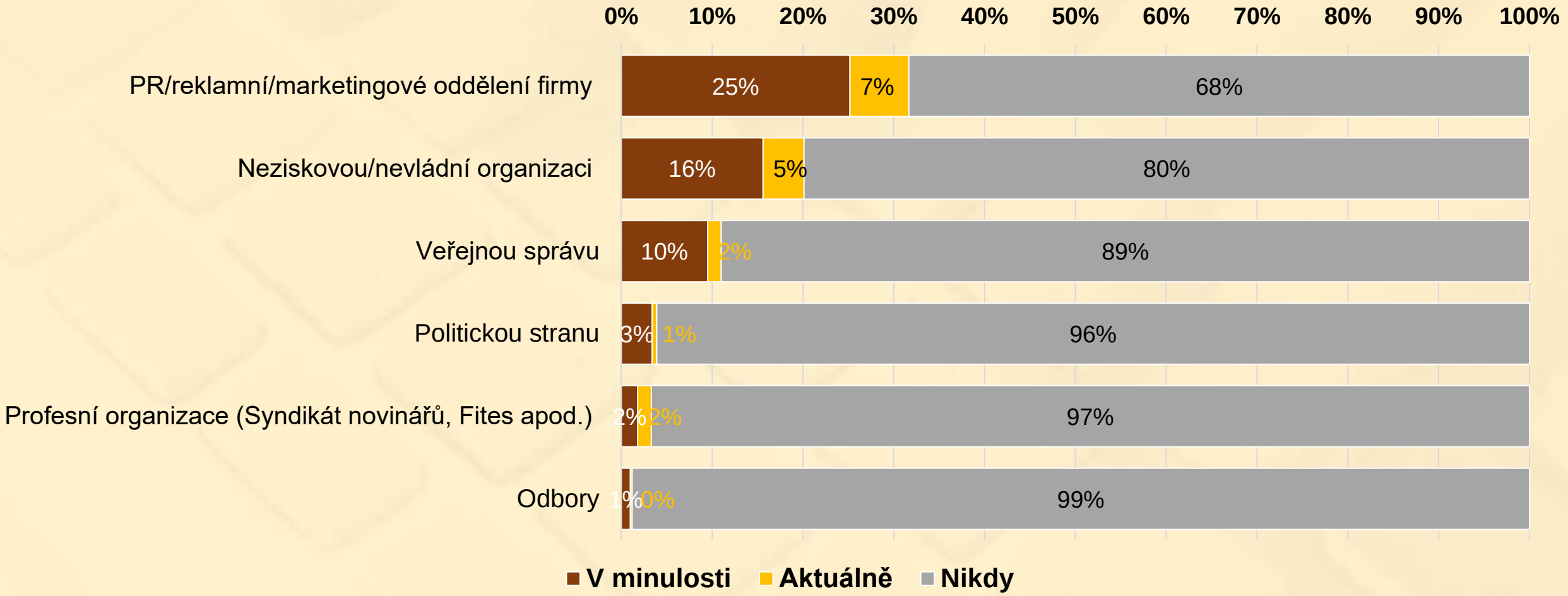

Média a lidská práva v digitální době

Média v digitální době

NOVINÁŘI, N = 451

Jaké komunikační kanály využíváte při přípravě mediálního obsahu?

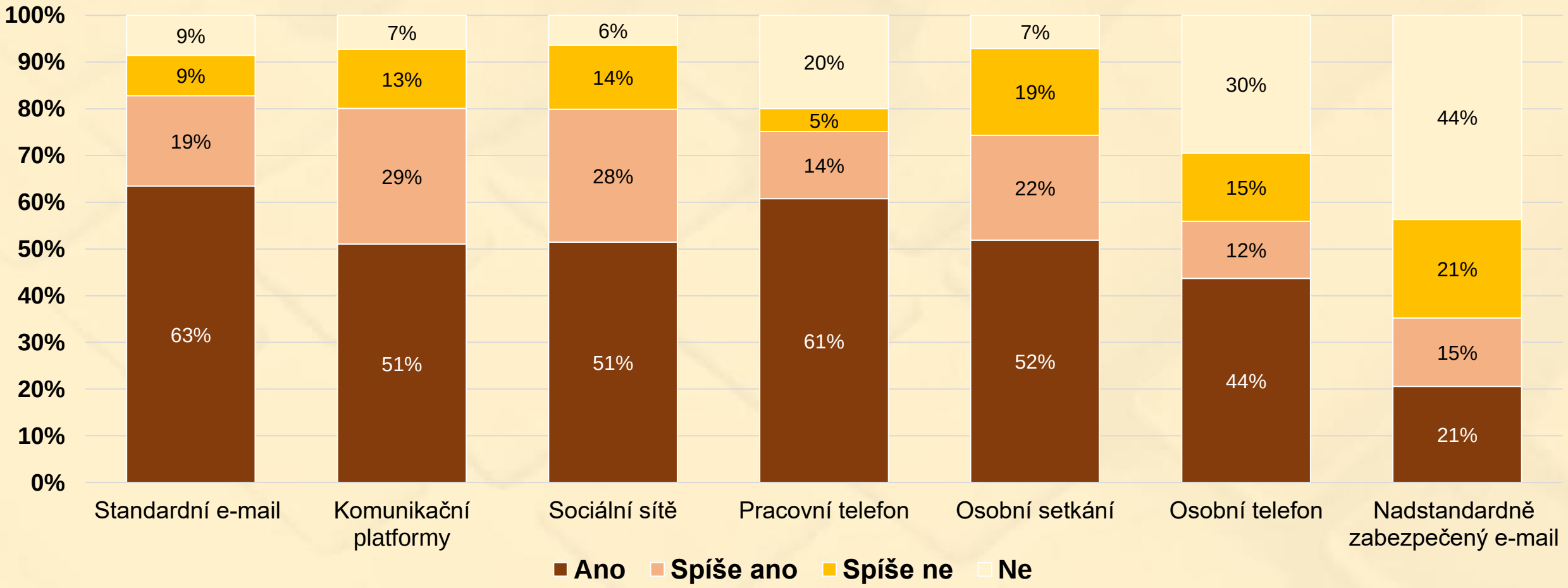

Média a lidská práva v digitální době

Lidská práva a umělá inteligence

CELÝ VZOREK, N = 620

Ohodnoťte prosím platnost tohoto výroku: Webové stránky média, ve kterém pracuji, doporučují každému čtenáři jiné články, na základě dat, která o něm webové stránky média sbírají.

- **Pouze 13 % respondentů s výrokem souhlasí a dokázala by vysvětlit způsob, kterým webové stránky média, v němž pracují, doporučuje čtenářům vhodné články**
- Necelá třetina (29 %) tvrdí, že to jejich medium nedělá, ať již záměrně (10 %) nebo z důvodu nedostatečné technické kapacity (19 %)
- Významná část vzorku (44 %) nedokáže platnost výroku posoudit

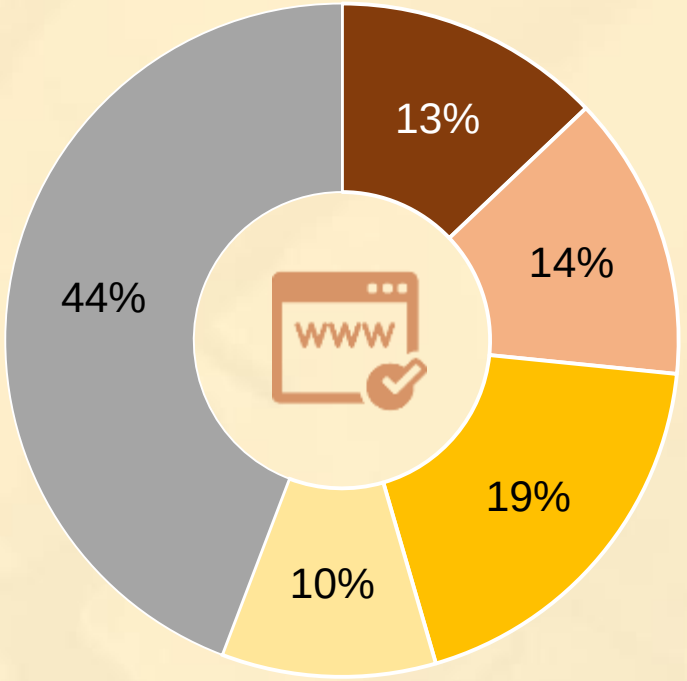

Média a lidská práva v digitální době

Lidská práva a umělá inteligence

ZNAJÍ DOPORUČUJÍCÍ MECHANISMUS MÉDIA, VE KTERÉM PRACUJÍ, N = 80

Jaké techniky algoritmického doporučování obsahu využívá médium, ve kterém pracujete?

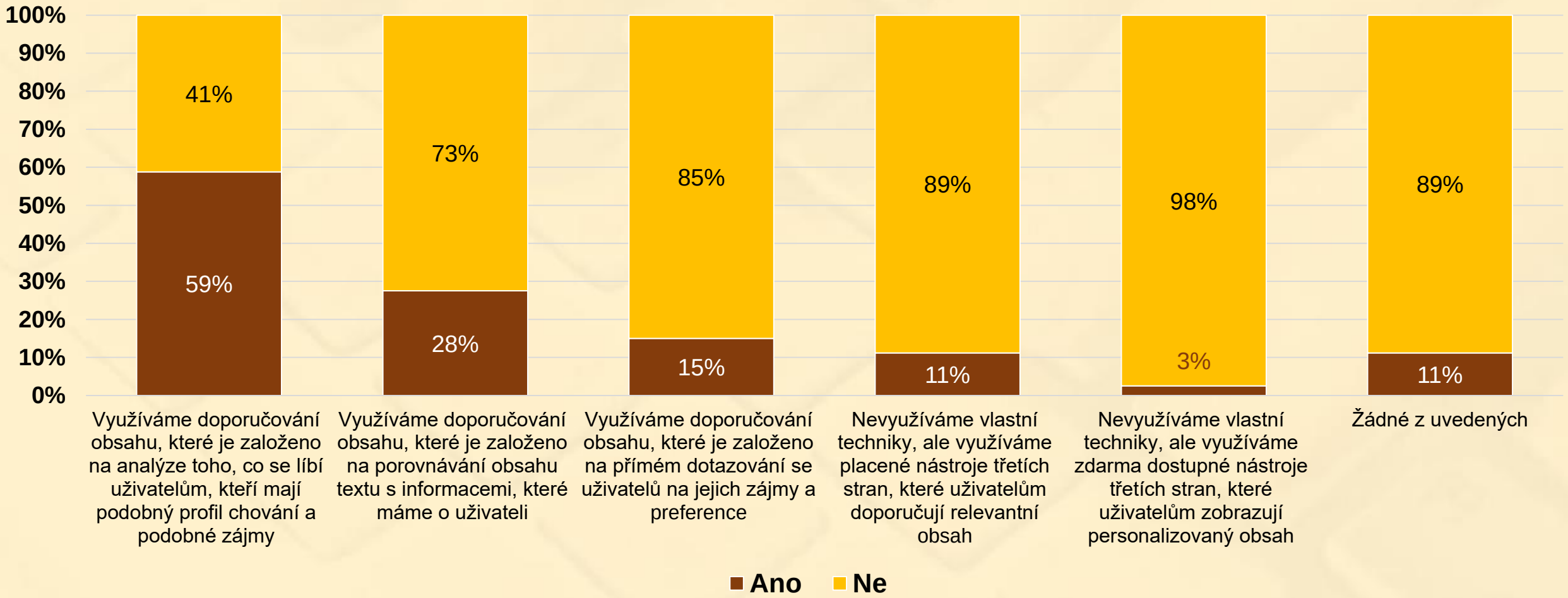

Média a lidská práva v digitální době

Lidská práva a umělá inteligence

CELÝ VZOREK, N = 620

Domníváte se, že aktuální stav rozšíření a užívání síťových médií (internet a sociální sítě) je pro společnost:

- **Více než 70 % z celkem 620 respondentů považuje aktuální stav rozšíření a užívání síťových médií jako přínosný pro společnost** (z toho 14 % jednoznačně a 57 % spíše)
- Necelá třetina dotazovaných naopak vidí současný stav rozšíření jako škodlivý
- Za jednoznačně škodlivé tento stav považují pouze 3 % účastníků výzkumu

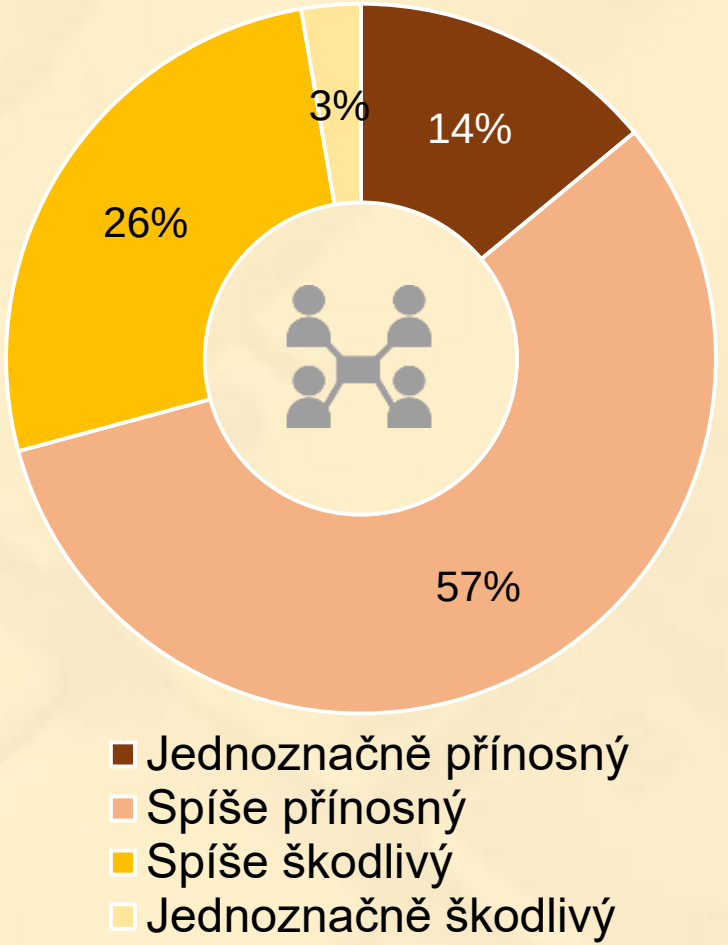

Média a lidská práva v digitální době

Lidská práva a umělá inteligence

CELÝ VZOREK, N = 620

Do jaké míry souhlasíte s následujícími výroky?

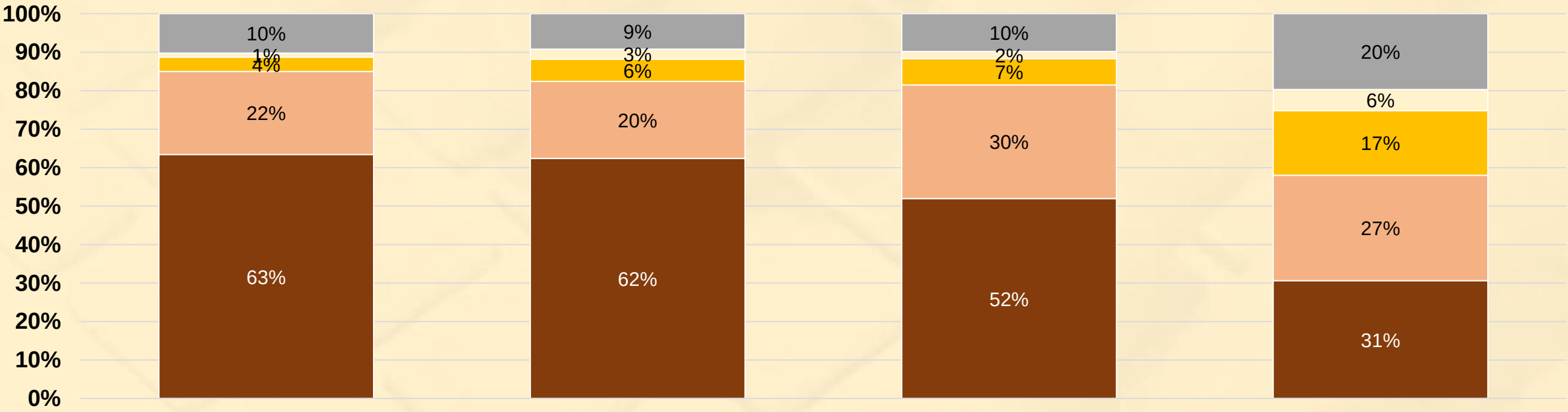

Uživatel by měl mít právo na to vypnout personalizaci. V takovém případě by viděl tzv. výchozí zobrazení, které uvidí všichni ostatní uživatelé, kteří zvolili výchozí nastavení.

Uživatel by měl mít právo na to získat od poskytovatele personalizovaného obsahu všechny osobní údaje, které o něm poskytovatel zpracovává.

Uživatel by měl mít právo na vysvětlení logiky personalizace a hlavních parametrů, které ovlivňují zobrazení obsahu.

Uživatel by měl mít právo na to vypnout personalizaci. V takovém případě by viděl částečně přizpůsobené výchozí zobrazení, které uvidí všichni ostatní uživatelé ve stejné demografické kategorii.

Rozhodně ano | Spíše ano | Spíše ne | Rozhodně ne | Nedokážu posoudit

Média a lidská práva v digitální době

Alternativní online reality

Vztah lidí z médií k právům souvisejícím s personalizací obsahu:

- Přibližně 10 % respondentů nedokáže posoudit, zda mají uživatelé právo na přístup ke svým osobním údajům, zda by měli mít právo na vysvětlení logiky personalizace, nebo zda by měli mít právo personalizaci vypnout
- S tvrzením, že by lidé měli mít právo na vysvětlení logiky personalizace souhlasí 81,3 % respondentů; nejčastěji to jsou lidé z marketingu
- S tím, že by uživatel měl mít právo na vypnutí personalizace a zobrazení výchozího nastavení pro všechny uživatele souhlasí 84,8 % respondentů; nejčastěji to jsou lidé z obchodních oddělení
- Celkem 58 % respondentů by ale souhlasilo i s částečným přizpůsobením obsahu po vypnutí personalizace na základě demografických ukazatelů

Závěr: **Převážně kladný přístup k autonomii uživatelů, a to u klíčových osob; další vzdělávání v této oblasti je vysoce žádoucí**

Média a lidská práva v digitální době

Lidská práva a technologie

CELÝ VZOREK, N = 620

Množství digitálně vyloučených podle Vás:

- **Více než desetina (11 %) z celkem 620 respondentů se domnívá, že množství digitálně vyloučených narůstá**
- 31 % respondentů si myslí, že množství digitálně vyloučených zůstává zhruba stejné
- Zhruba třetina dotazovaných (34 %) usuzuje, že se dochází k poklesu množství digitálně vyloučených
- Téměř čtvrtina respondentů (24 %) nedokáže tuto skutečnost posoudit

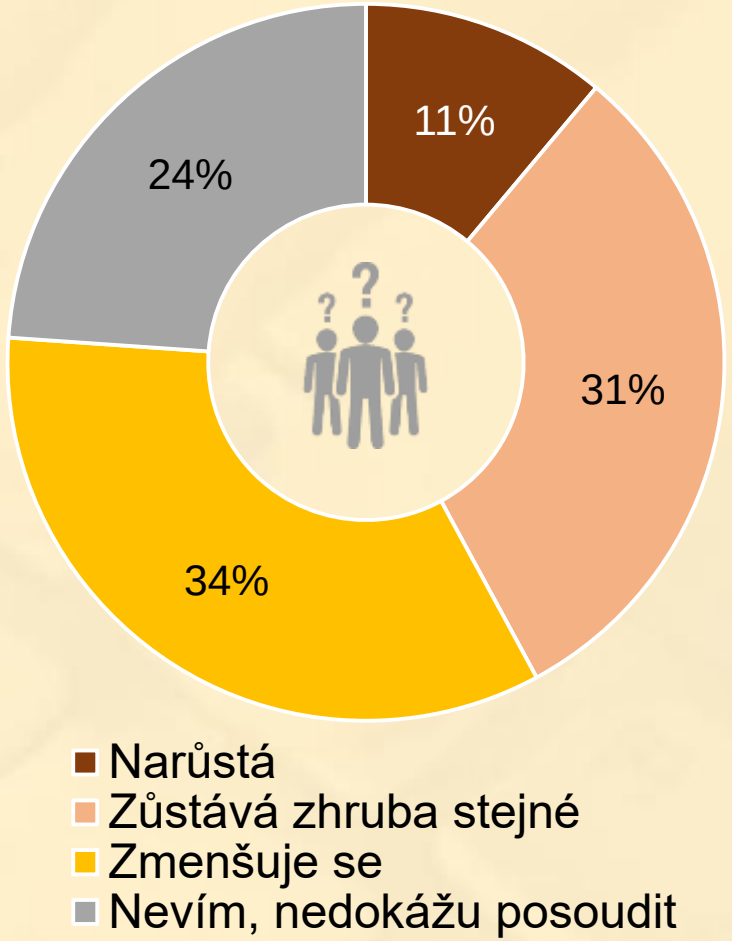

Média a lidská práva v digitální době

Lidská práva a technologie

CELÝ VZOREK, N = 620

Pokud člověk neumí vůbec pracovat s počítačem a „chytrým“ mobilním telefonem, v praxi to pro něj znamená:

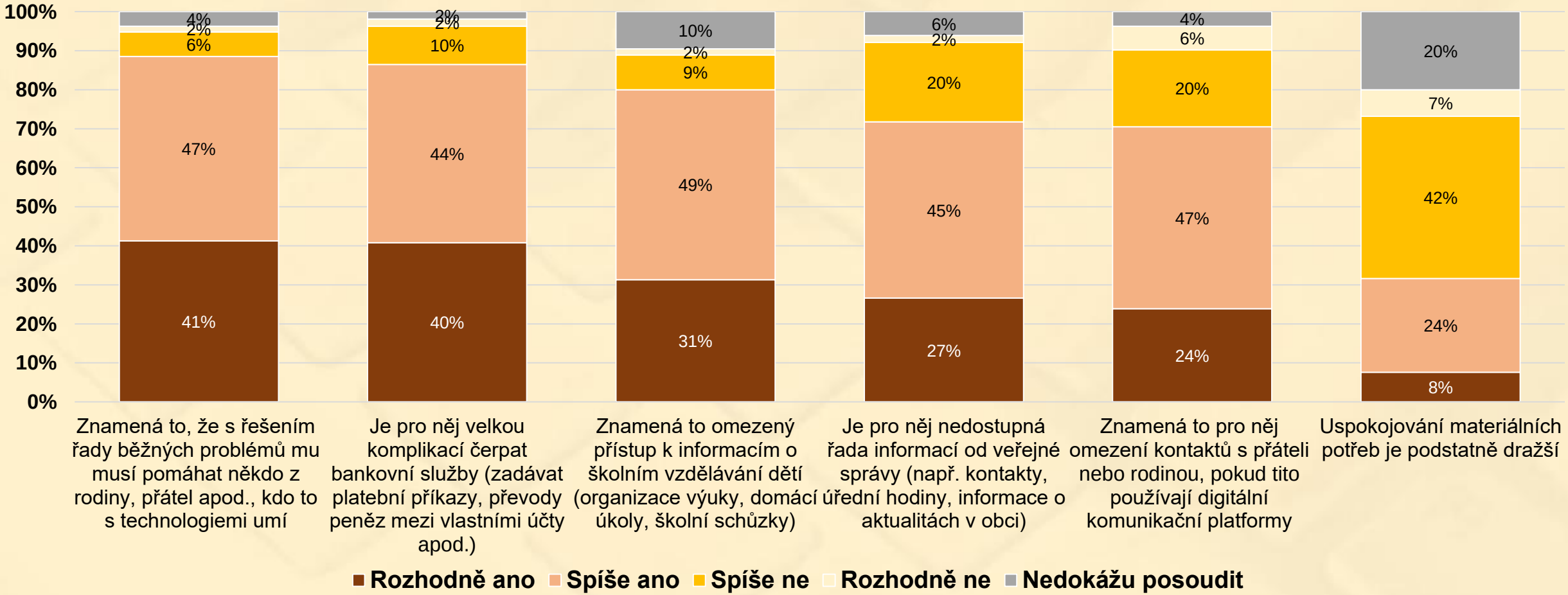

Média a lidská práva v digitální době

Lidská práva a technologie

CELÝ VZOREK, N = 620

Nakolik souhlasíte s následujícími výroky?

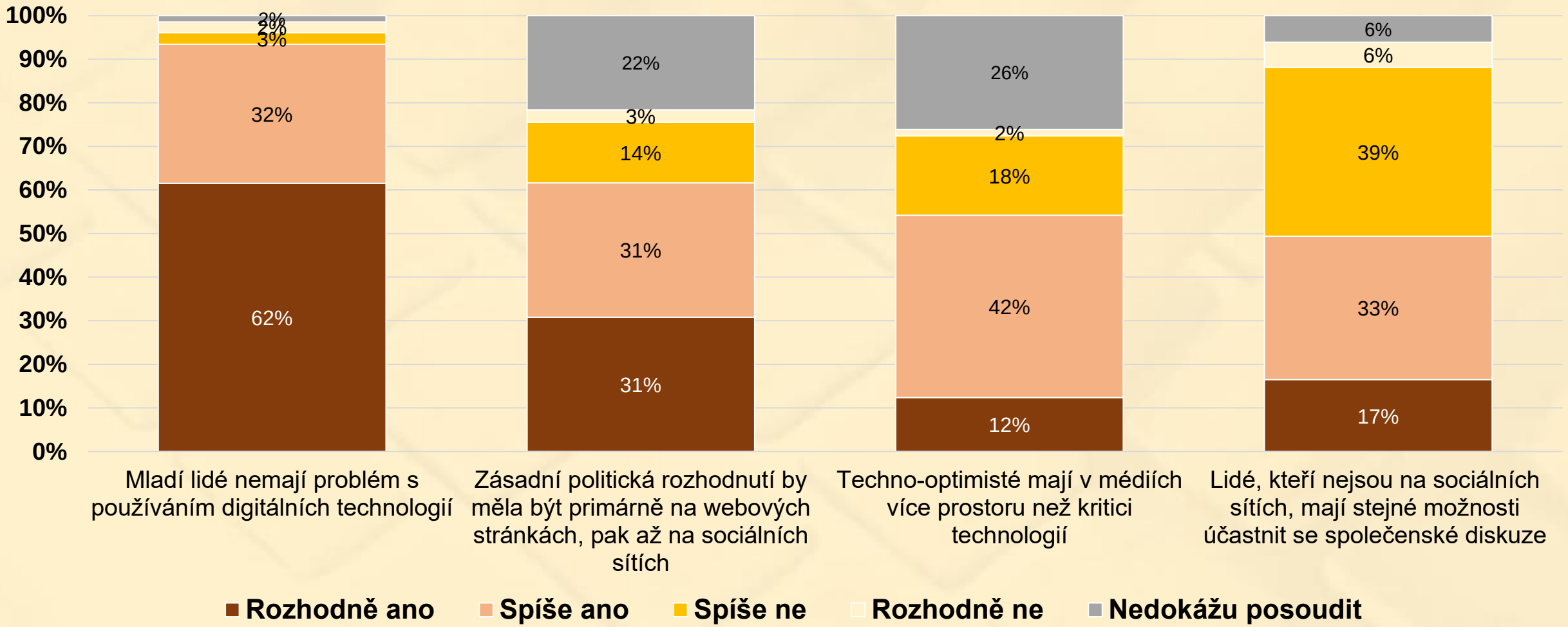

Média a lidská práva v digitální době

Technologie a lidé se speciálními potřebami

CELÝ VZOREK, N = 620

Vytvářet obsahy pro lidi s postižením a o lidech s postižením by mělo být odpovědností:

- **Téměř dvě třetiny (65 %) ze vzorku 620 respondentů se domnívají, že vytvářet obsahy pro lidi a o lidech s postižením by mělo být odpovědností soukromých a veřejnoprávních médií**
- Nezanedbatelná část dotazovaných (29 %) přisuzuje tuto roli pouze médiím veřejné služby
- 6 % respondentů toto nedokáže posoudit
- Roli tvůrce obsahů pro lidi a o lidech s postižením by dle účastníků výzkumu neměla plnit výlučně soukromá média

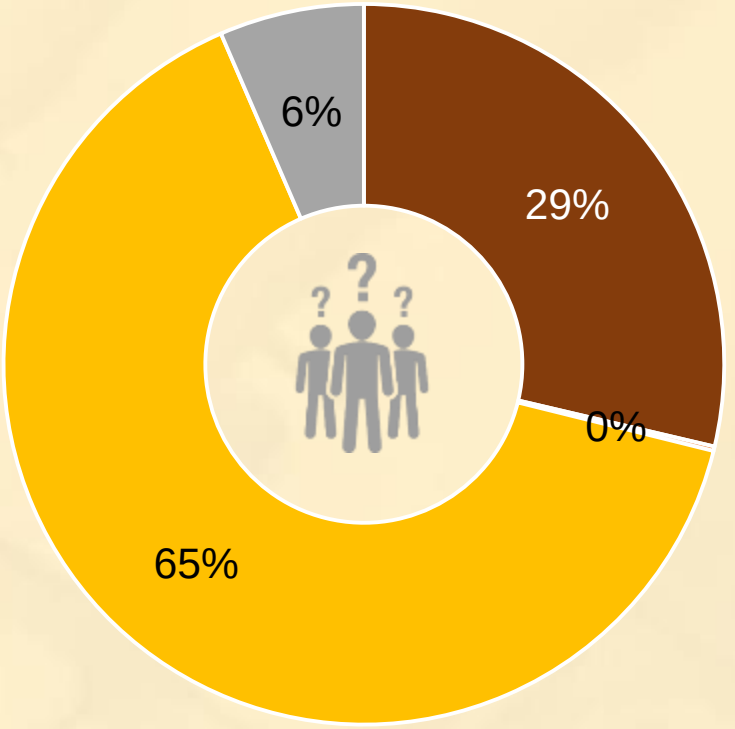

Média a lidská práva v digitální době

Technologie a lidé se speciálními potřebami

CELÝ VZOREK, N = 620

Jsou výstupy Vašeho média (včetně webu) přístupná lidem se zrakovým a sluchovým postižením (přístupný design, tlumočení do znakového jazyka apod.)?

- Necelá pětina z celkového počtu 620 respondentů deklaruje, že jsou výstupy média, v němž působí, přístupná lidem se zrakovým a sluchovým postižením
- **Více než čtyři dotazovaní z deseti přiznávají, že výstupy jejich média nejsou lidem se zrakovým a sluhovým postižením přizpůsobené**
- Dalších 38 % respondentů nemá na tuto otázku jasnou odpověď (zvolili možnost „Nevím“)

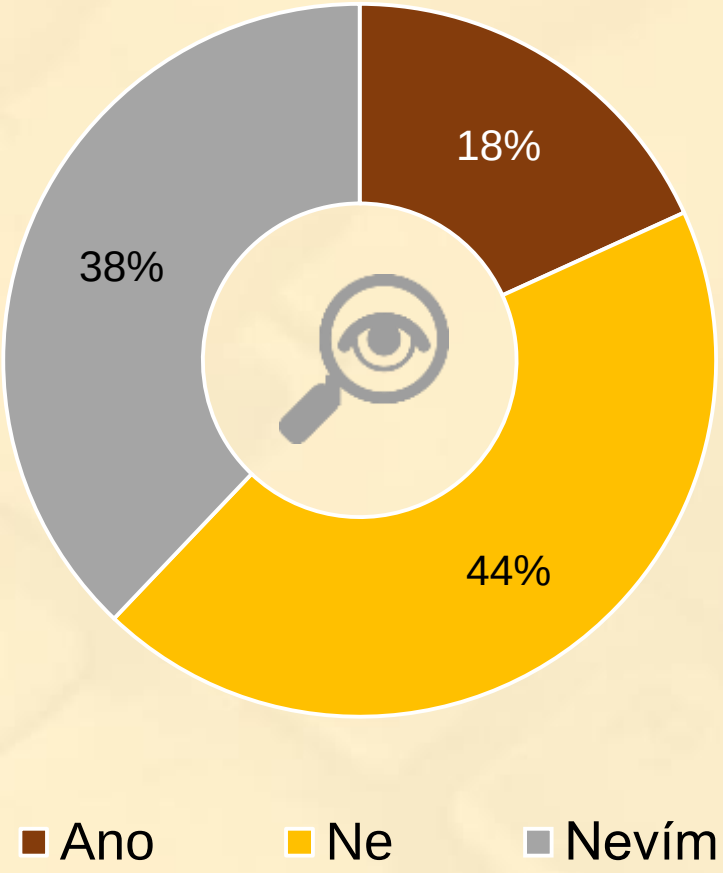

Technologie a lidé se speciálními potřebami

CELÝ VZOREK, N = 620

Co podle Vás brání redakcím v přizpůsobení mediálních obsahů lidem se speciálními potřebami?

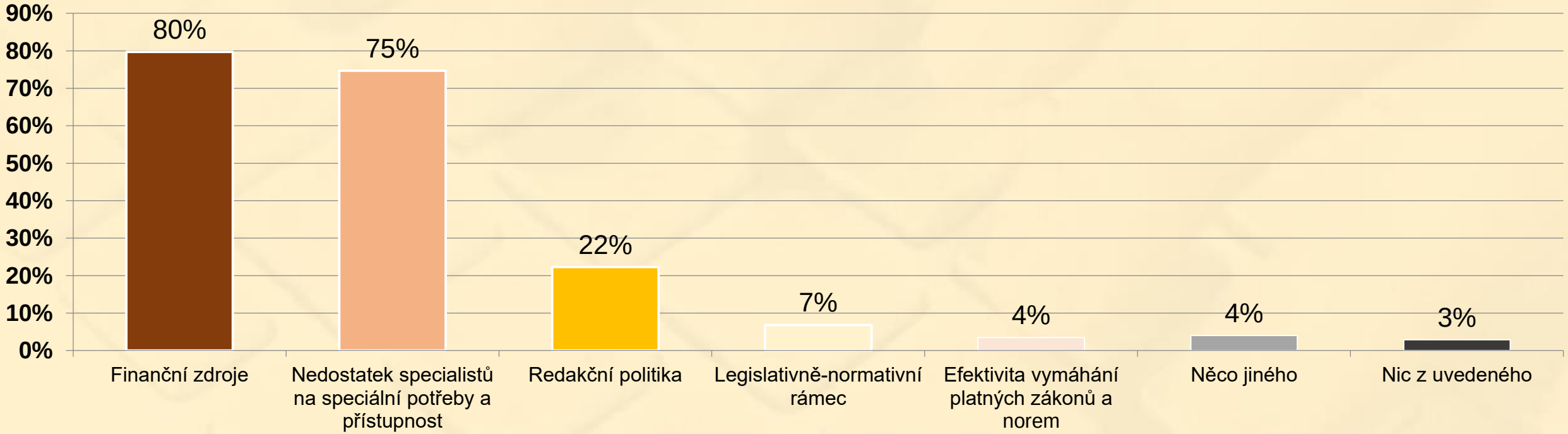

- Dle dotazovaných jsou hlavními překážkami v přizpůsobení mediálních obsahů lidem se speciálními potřebami **finanční zdroje** (dle 80 % respondentů) a **nedostatek specialistů na speciální spotřeby a přístupnost** (dle 75 % vzorku)

Děkujeme za pozornost

ddlt.iure.org

pr@iure.org

iure
Institut komunikačních studií a žurnalistiky
Fakulta sociálních věd
Univerzita Karlova
prague skills
CENTER FOR MEDIA
Ústav státu a práva
Elektronisk Forpost Norge

Projekt LP-HRMGSA-017 - ***Podpora lidských práv v digitální době*** byl podpořen v rámci Programu Lidská práva financovaného z Norských fondů 2014-2021.

Norway grants